Štvrtok 17. septembra 2020

P9_TA(2020)0234

Prípad Dr. Denisa Mukwegeho v Konžskej demokratickej republike (KDR)

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. septembra 2020 o prípade Dr. Denisa Mukwegeho v Konžskej demokratickej republike (2020/2783(RSP))

(2021/C 385/15)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Konžskej demokratickej republike, najmä na uznesenie z 18. januára 2018 ([1]),

— so zreteľom na vyhlásenie podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa (VP/PK) v mene EÚ z 20. mája 2020 o bezpečnostnej situácii v Ituri,

— so zreteľom na závery Rady z 9. decembra 2019 o Konžskej demokratickej republike,

— so zreteľom na rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, najmä rezolúciu č. 2528 z 25. júna 2020 o situácii v Konžskej demokratickej republike a rezolúciu č. 2463 z 29. marca 2019 o predĺžení mandátu Stabilizačnej misie OSN v Konžskej demokratickej republike (MONUSCO);

— so zreteľom na opatrenia stanovené v rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN č. 2528, ktorou sa do júla 2021 obnovil súbor sankcií, ako napríklad zbrojné embargo voči ozbrojeným skupinám v Konžskej demokratickej republike, zákaz cestovania pre jednotlivcov a zmrazenie aktív jednotlivcov a subjektov určených sankčným výborom,

— so zreteľom na správu OSN z augusta 2010, ktorá obsahuje súhrn najzávažnejších prípadov porušovania ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva na území Konžskej demokratickej republiky v období od marca 1993 do júna 2003,

— so zreteľom na udelenie Sacharovovej ceny Európskeho parlamentu za slobodu myslenia Dr. Denisovi Mukwegemu v roku 2014,

— so zreteľom na udelenie Nobelovej ceny za mier Dr. Denisovi Mukwegemu v roku 2018,

— so zreteľom na vyhlásenie vysokej komisárky OSN pre ľudské práva Michelle Bacheletovej z 28. augusta 2020,

— so zreteľom na spoločné vyhlásenie VP/PK Josepa Borrella a osobitnej zástupkyne OSN pre sexuálne násilie počas konfliktov Pramily Pattenovej z 18. júna 2020 pri príležitosti Medzinárodného dňa za odstránenie sexuálneho násilia v konfliktoch,

— so zreteľom na usmernenia EÚ o ochrancoch ľudských práv,

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/821 zo 17. mája 2017, ktorým sa ustanovujú povinnosti náležitej starostlivosti v dodávateľskom reťazci dovozcov Únie dovážajúcich cín, tantal a volfrám, ich rudy a zlato s pôvodom v oblastiach zasiahnutých konfliktom a vo vysokorizikových oblastiach ([2]),

— so zreteľom na Dohodu o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej (Dohoda z Cotonou),

([1]) Ú. v. EÚ C 458, 19.12.2018, s. 52.
([2]) Ú. v. EÚ L 130, 19.5.2017, s. 1.

— so zreteľom na Africkú chartu ľudských a občianskych práv, ktorá bola prijatá 27. júna 1981 a nadobudla účinnosť 21. októbra 1986,

— so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti, ktorá bola jednomyseľne prijatá 31. októbra 2000,

— so zreteľom na ústavu Konžskej demokratickej republiky prijatú 18. februára 2006,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

— so zreteľom na Chartu Organizácie Spojených národov,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže Konžskú demokratickú republiku naďalej sužuje násilie, útoky, zabíjanie a rozsiahle porušovanie ľudských práv, ktoré páchajú domáce a zahraničné ozbrojené skupiny, najmä na východe krajiny; keďže tieto útoky sa v posledných týždňoch znásobili, a to najmä na hranici medzi Ituri a Severným Kivu;

B. keďže Dr. Denis Mukwege, renomovaný konžský gynekológ, zasvätil väčšinu svojho života ukončeniu používania sexuálneho násilia ako zbrane vo vojnových a ozbrojených konfliktoch; keďže Dr. Mukwege založil v roku 1999 v Bukavu nemocnicu Panzi s cieľom poskytovať starostlivosť obetiam sexuálneho a rodovo motivovaného násilia vo východnej časti Konžskej demokratickej republiky; keďže od založenia nemocnice až do augusta 2018 bolo v nemocnici Panzi ošetrených takmer 55 000 obetí;

C. keďže Dr. Mukwege sa už dlho vyslovuje za ochranu ľudských práv, potrebu zodpovednosti a vykonávanie odporúčaní uvedených v správe OSN o ľudských právach mapujúcej prípady porušenia v regióne v rokoch 1993 až 2003; keďže Dr. Mukwege v októbri 2012 len tesne unikol pokusu o vraždu, keď ozbrojenci v civilnom oblečení zaútočili na jeho dom v Bukavu, pričom jeho telesný strážca prišiel o život;

D. keďže Dr. Mukwege je terčom vážnych a neustálych hrozieb vrátane vyhrážania sa smrťou voči nemu, jeho rodine a zdravotníckemu personálu v nemocnici Panzi; keďže počet týchto hrozieb v posledných mesiacoch stúpa v reakcii na opakované výzvy Dr. Mukwegeho z júla 2020 na ukončenie beztrestnosti páchateľov sexuálnych trestných činov a masakier v Kipupu, Sange a v provincii Ituri;

E. keďže Dr. Mukwege získal v roku 2018 Nobelovu cenu za mier a v roku 2014 Sacharovovu cenu Európskeho parlamentu za slobodu myslenia za to, že svoj život zasvätil poskytovaniu starostlivosti obetiam sexuálneho násilia v Konžskej demokratickej republike; keďže ako laureát Sacharovovej ceny má Dr. Mukwege nárok na plnú podporu Európskeho parlamentu; keďže Dr. Mukwege sa vďaka svojim úspechom a medzinárodným uznaniam stal významnou verejnou osobnosťou a medzinárodným symbolom a zaslúži si osobitnú ochranu pred hrozbami;

F. keďže prezident Konžskej demokratickej republiky Félix Tshisekedi v auguste 2020 odsúdil vyhrážanie sa smrťou a prisľúbil, že prijme opatrenia na zaistenie bezpečnosti Dr. Mukwegeho;

G. keďže bezpečnostnú ochranu Dr. Mukwegeho a nemocnice Panzi zaisťovala OSN prostredníctvom misie MONUSCO; keďže táto ochrana bola v máji 2020 stiahnutá, ale 9. septembra 2020 ju obnovili po búrlivých medzinárodných protestoch vrátane výziev Európskeho parlamentu týkajúcich sa bezpečnosti Dr. Mukwegeho; keďže dlhodobá ochrana Dr. Mukwegeho zostáva nejasná a treba ju zabezpečiť;

H. keďže do ulíc konžského hlavného mesta Kinshasa vyšli demonštranti, aby vyjadrili Dr. Denisovi Mukwegemu podporu, pričom požadovali jeho ochranu;

I. keďže 12. marca 2017 ozbrojení muži popravili dvoch vyšetrovateľov OSN – Švédku Zaidu Catalánovú a Američana Michaela Sharpa –, keď dokumentovali porušovanie ľudských práv v centrálnom regióne Kasai v Konžskej demokratickej republike;

Štvrtok 17. septembra 2020

J. keďže 22. júla 2020 bolo v Kalehe (Južné Kivu) svojvoľne zatknutých niekoľko obhajcov ľudských práv a členov občianskeho hnutia Lutte pour le Changement (LUCHA) za to, že odsúdili krádež verejného pouličného osvetlenia, ktoré bolo nainštalované na zvýšenie bezpečnosti; keďže obhajca ľudských práv a člen hnutia LUCHA Lucien Byamungu Munganga bol v Kalehe svojvoľne zatknutý, keď pokojne demonštroval za ich prepustenie, a v súčasnosti je vo väzbe v centrálnej väznici Kalehe; keďže boli vyjadrené obavy v súvislosti s obhajcom ľudských práv Josuém Arunom, provinčným predsedom Société Civile Environnementale et Agro-Rurale du Congo so sídlom v Bukavu;

K. keďže Konžská demokratická republika je od marca 2018 signatárom Maputského protokolu;

L. keďže 3. septembra 2020 bolo 20 vojakov a policajtov Konžskej demokratickej republiky odsúdených za znásilnenie na východe krajiny na 5 až 20 rokov väzenia;

M. keďže Európsky parlament 12. augusta 2020, VP/PK 20. augusta 2020, Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva 28. augusta 2020, ako aj viaceré národné a medzinárodné inštitúcie a organizácie pri viacerých ďalších príležitostiach verejne vyzvali orgány Konžskej demokratickej republiky, aby začali vyšetrovanie trestných činov v súvislosti s pretrvávajúcimi hrozbami voči Dr. Mukwegemu a obnovili ochranu príslušníkov mierových síl OSN;

N. keďže OSN vyjadrila odhodlanie pokračovať vo výcviku svojich kolegov v Konžskej demokratickej republike, aby umožnila stabilné a dlhodobé bezpečnostné riešenie;

1. vyjadruje hlboké znepokojenie v súvislosti s vážnym nebezpečenstvom, ktoré hrozí Dr. Mukwegemu; odsudzuje vyhrážanie sa smrťou, ktorému čelí, ako aj vyhrážky voči jeho rodine a zamestnancom; vyjadruje Dr. Mukwegemu plnú solidaritu a podporu;

2. vyzdvihuje Dr. Mukwegeho za jeho odvahu a celoživotný boj proti sexuálnemu násiliu ako zbrani používanej vo vojnách a ozbrojených konfliktoch; zdôrazňuje význam verejného postoja Dr. Mukwegeho pokiaľ ide o odsúdenie porušovania ľudských práv v KDR, ktorý zastáva už niekoľko desaťročí;

3. víta rozhodnutie OSN opätovne zabezpečiť Dr. Mukwegemu bezpečnostnú ochranu misie MONUSCO; opakuje, že jeho osobná ochrana je prvoradá a naliehavá; naliehavo vyzýva OSN, aby mu zabezpečila stabilnú a trvalú ochranu, najmä vzhľadom na vážne vyhrážky smrťou, ktorým čelí;

4. naliehavo vyzýva vládu KDR, aby bezodkladne a komplexne vyšetrila vyhrážanie sa prostredníctvom sociálnych médií, telefonických hovorov a priamych správ nielen Dr. Mukwegemu, ale aj jeho rodine a personálu nemocnice Panzi, ako to prisľúbil prezident Félix Tshisekedi;

5. zdôrazňuje, že Sacharovova cena za slobodu myslenia nie je len ocenením, ale aj záväzkom, ktorý prijali poslanci Európskeho parlamentu, že budú podporovať ľudské práva spolu s laureátmi Sacharovovej ceny a vynakladať všetko úsilie, aby laureáti mohli slobodne a bezpečne pokračovať v obhajobe ľudských práv a základných slobôd;

6. víta výslovný záväzok Dr. Mukwegeho v súvislosti s prácou vykonanou v správe OSN z roku 2010 obsahujúcej súhrn prípadov; odsudzuje nedostatočný pokrok medzinárodného spoločenstva pri vykonávaní jej odporúčaní; vyzýva orgány KDR, aby zintenzívnili úsilie s cieľom zabrániť ďalšiemu porušovaniu ľudských práv vo východnej časti KDR a aby prijali opatrenia na vytvorenie mechanizmov, ktoré zaistia obetiam budúcich konfliktov právo na spravodlivosť a odškodnenie;

7. podporuje preto návrhy na zriadenie špecializovaných zmiešaných komôr na súdoch KDR, aby sa súdnym orgánom KDR a medzinárodnému spoločenstvu umožnilo spolupracovať a stíhať porušovanie ľudských práv;

8. naliehavo vyzýva vládu KDR, aby prehodnotila činnosť predchádzajúcej Komisie pravdy a zmierenia; plne podporuje požiadavku prezidenta Tshisekediho adresovanú svojej vláde, aby zriadila mechanizmus spravodlivosti v prechodnom období, ktorým by sa súdili najzávažnejšie trestné činy, a pevne dúfa, že Rada ministrov včas prijme dva návrhy dekrétov, ktoré sa posudzujú už niekoľko mesiacov;

9. žiada členské štáty Bezpečnostnej rady OSN, aby vyzvali na zriadenie medzinárodného trestného tribunálu, ktorý by sa zaoberal zdokumentovanými prípadmi porušovania ľudských práv z obdobia pred rokom 2002;

10. dôrazne odmieta svojvoľné zatknutie Luciena Byamungua Mungangu a ďalších členov hnutia LUCHA a požaduje ich bezpodmienečné a okamžité prepustenie; zdôrazňuje, že treba chrániť obhajcov ľudských práv, ako je Josué Aruna;

11. považuje za pozitívny krok vpred, že 3. septembra 2020 boli odsúdení vojaci vinní zo znásilňovania vo východnej časti KDR; považuje za potrebné zintenzívniť boj proti beztrestnosti milícií a ozbrojených síl v krajine s cieľom zabezpečiť dotknutému obyvateľstvu mier a bezpečnosť;

12. vyjadruje uznanie všetkým obhajcom ľudských práv v KDR, ktorí aj naďalej vykonávajú svoju prácu napriek problémom, ktorým sú vystavení, a víta otvorené odsúdenie týchto udalostí viacerými vnútroštátnymi a medzinárodnými organizáciami;

13. vyzýva PK/VP a delegáciu a misie EÚ v KDR, aby zvýšili viditeľnú podporu obhajcom ľudských práv v KDR využitím všetkých dostupných nástrojov (t. j. politických, diplomatických a finančných) ako ochranné opatrenie s cieľom uznať ich prácu v oblasti ľudských práv a oceniť ich dôležitú úlohu ako obhajcov ľudských práv v boji za stabilitu a mier v regióne;

14. vyzýva EÚ, aby zachovala v platnosti sankcie voči páchateľom násilia a porušovania ľudských práv v KDR, a vyzýva na ich rozšírenie aj na páchateľov uvedených v správe OSN o súhrne prípadov porušovania práv;

15. odsudzuje využívanie sexuálneho násilia na ženách v konfliktoch a vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby sa urýchlene snažilo skoncovať s desivou praktikou sexuálneho a rodovo motivovaného násilia v ozbrojených konfliktoch a vo vojnách, aby chránilo obete, ukončilo beztrestnosť páchateľov a zaručilo obetiam prístup k spravodlivosti, odškodneniu a náprave;

16. víta pokrok dosiahnutý ratifikáciou Maputského protokolu o právach žien; podčiarkuje význam vykonávania tohto protokolu;

17. pripomína, že páchateľmi násilia vo východnej časti KDR sú ozbrojené domáce a zahraničné povstalecké skupiny, ktoré sú financované nerastnými surovinami a bojujú o prístup k ich náleziskám; zdôrazňuje, že každý obchodný, individuálny alebo štátny prípadne so štátom spojený aktér, ktorý prispieva k páchaniu týchto trestných činov, musí byť postavený pred súd; víta, že v januári 2021 nadobudne v EÚ účinnosť nariadenie o nerastoch z konfliktných oblastí ako prvý z mnohých krokov, ktoré medzinárodné spoločenstvo potrebuje na vyriešenie tohto hlboko zakoreneného problému; zdôrazňuje naliehavú potrebu ďalších opatrení týkajúcich sa povinnej náležitej starostlivosti a zodpovedného obchodného správania podnikov pôsobiacich v konfliktných oblastiach;

18. dôrazne vyzýva na cezhraničnú spoluprácu v oblasti Veľkých jazier v Afrike a vytvorenie regionálnej stratégie susedných krajín na riešenie násilia a porušovania ľudských práv v KDR;

19. vyjadruje poľutovanie nad tým, že bol na neurčito odložený minisamit v Gome, pôvodne naplánovaný na základe pozvania KDR na 13. septembra 2020, ktorého cieľom bolo zvolať päť hláv štátov z oblasti Veľkých jazier v Afrike, aby rokovali o spôsoboch nastolenia mieru v regióne; pevne verí, že samit bude možné čo najskôr opäť naplánovať v novom termíne a že povedie k zmierneniu napätia medzi susednými krajinami;

20. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Európskej komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, Rade ministrov a Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu AKT – EÚ, nórskemu Nobelovmu výboru, prezidentovi, predsedovi vlády a parlamentu Konžskej demokratickej republiky a Africkej únii a jej inštitúciám.